

28-6-94

Werkgroep voor Vogel- en Natuurbescherming Midden-Brabant

PEREGRIJN

PEREGRIJN

Periodiek van de Werkgroep voor Vogel-
en Natuurbescherming Midden-Brabant.

Redactie: Herman Petermeijer
Ad van Poppel

Redactieadres: Anna Paulownahof 144
5038 VW Tilburg
tel. 013 - 425388

Dagelijks bestuur van de vereniging:

Voorzitter:	Nico Hilgers	tel. 04241 - 4258
Secretaris:	Krijn Jan Provoost	tel. 073 - 149231
Penningmeester:	Sjef Staps	tel. 013 - 630703

Contributie:

Gewone leden	f 40,= per jaar
Huisgenoot leden	f 20,= per jaar
Leden tot 25 jaar	f 20,= per jaar

UITNODIGING

voor de vergadering van de Werkgroep voor Vogel- en
Natuurbescherming Midden-Brabant op Dinsdag 28 juni 1994.

Plaats: De Schaapjes, Oisterwijksedreef 12, Haaren. 04242-15735.

Aanvang: 20.00 uur.

A G E N D A

1. Opening en mededelingen.
2. Vaststelling verslag vergadering van 31 mei 1994.
3. Postbespreking.
4. Voortgang diverse tellingen.
5. Mogelijkheden m. b. t. beheer Abcoven/Boterplas
6. Rondje waarnemingen.
7. Rondvraag en sluiting.

Verslag van de Vogel- en Natuurwerkgroep Midden-Brabant d.d. 31 mei 1994.

Aanwezig: Ad en Sheila van Poppel, Cis van Laarhoven, Frans v.d. Oetelaar, Frits v.d. Meer, Toine Murray, Dolf Gijtenbeek, Roos Backx, Hans van Lieshout, Lidwien Mathon, Peter Slingerland, Gerard v.d. Kaa, Victor Retel Helmrich, Nico Hilgers, Carlo v.d. Wely, Jan Paymans, Ronald Smulders, Loek Hilgers, Jo Swaans.

Afwezig met bericht: Sjef Staps, Hans v.d. Haring, Hans van Loon, Frank v.d. Oetelaar, Louis Kemperman, Herman Petermeyer.

1. Opening en mededelingen.

Nico meldt de afmeldingen.

2. Verslag van de vergadering d.d. 26 april 1994.

Het verslag wordt ongewijzigd goedgekeurd. Naar aanleiding van het verslag worden geen vragen gesteld of opmerkingen gemaakt.

3. Inrichting Boterplas.

De kaartjes met eigendomsgrenzen zijn aan Ad van Poppel verstuurd. Afgesproken wordt dat Ad, Jo, Victor, Sheila, Nico, Toine en Frans, zo mogelijk met iemand van het Brabants Landschap ter plekke gaan bekijken of en zo ja welk beheer wij op onze schouders willen laden.

4. Postbespreking.

Er worden een aantal nieuw verschenen boeken aangekondigd. Een (tweede) reactie op het artikel van de Wildbeheerseenheid Moergestel is in het Kerkklokje geplaatst.

5. Diverse Tellingen.

Er worden bedroevende resultaten gemeld over huiszwaluwen. Carlo zal de Beersen inspecteren op aanwezigheid van bewoonde nesten. Daarnaast zal iedereen potentiële plekken voor kunstnesten aan Gerard doorgeven. De eerste Dodaarsjongen zijn geregistreerd! Op de Oirschotse, Loonse- en Drunense en de Regte Heide zijn (ieder) één Korhaanesignaleerd; op de Rechte Heide eveneens een doodgebeten hen.

Bij de Mortelen-inventarisatie zijn Houtsnippen (2 maal), Nagtegaal, Geelgors (3maal), weinig inlandse Tortel en Wielewaal waargenomen.

Tenslotte nog een aantal individuele waarnemingen:

Blauwborst op Kampina, Ijsvogel met jongen op het Rietven, Tapuiten

op de Kampina (Groenlandse ondersoort?), Geoorde Fuut op Kampina, Bosuil in Oisterwijk.

Alle waarnemingsformulieren inleveren bij Ad van Poppel!

6. Rondvraag.

De Vogelwerkgroep ondersteunt een bezwaar tegen illegale verhardingen in Oirschot.

De Vogelwerkgroep zal negatief reageren op een verzoek tot deelname aan het Groenoverleg Oirschot.

K.J. Provoost.

WETENSWAARDIGHEDEN

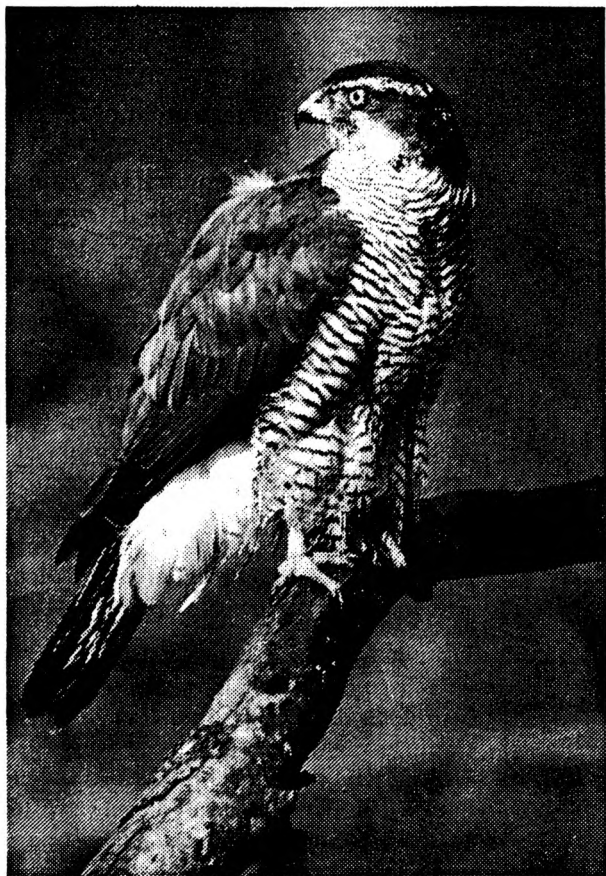
In "Birds", voorjaar 1994, het tijdschrift van de Britse vogelbescherming een mededeling dat Schotse Visarenden in 1993 tenminste 110 jongen grootbrachten; het hoogste aantal sinds 2 eeuwen. Voor het eerst sinds vele jaren werden er geen nesten leeggeroofd. Ook de Rode wouw deed het niet slecht; er werd zelfs een nieuwe mijlpaal bereikt, namelijk de aanwezigheid van 101 broedparen in Wales. In het begin van de jaren 30 waren er in Wales nog slechts 2 broedparen. Recente DNA onderzoeken toonden aan dat van de onderzochte Vrouwen, 85 % nakomelingen zijn van een wijfje uit de dertiger jaren. Slechtvalken schijnen minder goed met rust gelaten te worden; in 1993 werden minstens 8 Slechtvalken geschoten, 26 nesten leeggeroofd, en een aantal nesten in meer of mindere mate verstoord. Overtredingen tegen wilde vogels lijken toe te nemen. In de periode 1987-1992 nam het aantal overtredingen met 20 % toe van 919 in 1987 tot 1103 in 1992. Vooral Stootvogelvervolging nam toe, waarbij het vooral gaat om Buizerd, Blauwe kiekendief en Slechtvalk. In 1993 werden er 134 gevallen bekend van vergiftiging (waaronder 22 Buizerden en 6 Rode vrouwen).

De Roerdomp is in Groot-Brittannië niet algemeen; in de periode 1968-1972 ging het om ca. 80 broedparen. In verschillende reservaten van de RSPB wordt echter een beheer gevoerd dat vooral is bedoeld voor de Roerdomp. Dit blijkt zeer succesvol te zijn. In SOVON nieuws (6e jaargang nummer 4) lezen we o.a. dat de Geoörde Fuut in het Brabants-Limburgs grensgebied in 1993 weer goed vertegenwoordigd was; er werden hier 32 paartjes geteld. In geheel Nederland werden ca. 165 paartjes gemeld. Met o.a. Woudaapje en Kwartelkoning is het zeer droevig gesteld; resp. slechts 6 en 19 territoria zijn tot nu toe gemeld.

In Vogelnieuws (7e jaargang nummer 1) o.a. een bespreking van de nieuwe Rode Lijst. De lijst omvat 57 soorten. Daarnaast is een aparte lijst van 17 (deels dezelfde) soorten opgesteld waarvoor Nederland internationale verantwoordelijkheid heeft (blauwe lijst). De criteria voor opname op de lijst zijn niet gelijk gebleven, waardoor directe vergelijking met de vorige 'Rode Lijst' niet zonder meer mogelijk is. Wel wordt gesteld dat de situatie van de bedreigde vogelsoorten in Nederland in de afgelopen vijftien tot twintig jaar vrijwel over de gehele linie is verslechterd.

In Vogels (1994, nummer 3) o.a. een artikel over de voorzichtige terugkeer van de Grauwe klauwier. Hoewel hij op het punt stond om uit Nederland te verdwijnen, doet hij het in het Bargerveen (Drente) goed; er broeden hier inmiddels al weer zo'n 100 paren. Ook een artikel over natuurontwikkeling in de Noordwaard van de Biesbosch. Hier wordt ca. 500 ha. cultuurgrond omgezet in natuurontwikkelingsgebied. Het gebied wordt zo ingericht dat de Kwak zal terugkeren. Dit terwijl men kennelijk niet in staat is om de eens zo karakteristieke Grote karekiet in redelijke aantallen voor de Biesbosch te behouden.

Ad van Poppel.

ACCIPITER GENTILIS

NESTKASTEN OISTERWIJKSE BOSSEN

Nadat in het kader van het nestkast-onderzoek in de Oisterwijkse Bossen op 7 mei alle nestkasten werden gecontroleerd, werden op 2 juni wederom al deze nestkasten gecontroleerd. Deze tweede controle voor 1994 werd uitgevoerd door Iet, Sheila, Peter en Ad. Met behulp van 2 halve ladders lukte het ons om alle 55 nestkasten in ca. 2 uur te controleren. Als gevolg van een verdere bladontwikkeling aan bomen en struiken bleek het vinden van de kasten dit keer een wat tijdrovender bezigheid. Bovendien werd er dit keer 1 nestkast meer gecontroleerd dan tijdens de vorige controle; dit omdat als gevolg van tussentijdse wijzigingen in de nummering, de nummering niet meer geheel logisch verloopt, waardoor tijdens de vorige controle dus kennelijk 1 nestkast werd gemist. Waar nodig zal de nummering na het broedseizoen worden aangepast. Omdat de staat van 1 oudere nestkast (56e) het niet toe laat om deze kast te openen, zonder het risico deze van de boom te trekken, zal deze kast hier verder dus buiten beschouwing worden gelaten. Na het broedseizoen zal deze nestkast worden verwijderd. De resultaten waren als volgt. Van de 55 nestkasten troffen we in 17 kasten nesten met inhoud aan. Tenminste 8 hiervan behoorden toe aan Koolmees (4 x broedend en 4 x met jongen), 1 aan Pimpelmees (jongen) en 1 aan Bonte vliegenvanger (jongen). De overige 7 nestkasten bevatten nesten met oude of verse eieren, of een combinatie van beide. Voor zover nu bekend is ging het waarschijnlijk in (vrijwel) alle gevallen om Koolmees-legsels. Tenslotte waren 21 nestkasten, soms op wat uitwerpselen, wespennesten of veertjes na, geheel leeg. Tijdens de vorige controle troffen we in een van de nestkasten reeds een (leeg) nest aan dat -gezien het wat slordige uiterlijk van het nest- in ieder geval niet aan een mees toebehoorde, maar mogelijk wel aan een Bonte vliegenvanger. Na de controle van 2 juni bleek het inderdaad om een Bonte vliegenvanger te gaan. Tijdens de controle troffen we 2 jongen van ca. 1 week oud in de kast aan. Op grond van het uiterlijk van deze nog vrijwel kale nestjongen was het niet mogelijk om ze als Bonte vliegenvanger te determineren. Onder de nestkast troffen we echter een eierdop aan, die vanwege zijn lichtblauwige kleur, werd gedetermineerd als zijnde waarschijnlijk afkomstig van een Bonte vliegenvanger. Na afloop van de controle werd de nestkast enige tijd op enige afstand vanaf de grond in de gaten gehouden, waarbij kon worden vastgesteld dat een vrouwtje Bonte vliegenvanger de jongen kwam voeren. Eerder al werd tijdens het bezoek van 10 mei in de noordwest-hoek van het nestkasten-gebied gedurende langere tijd een zingende Bonte vliegenvanger gehoord. Ook op 2 juni werd er gedurende het gehele controle bezoek een zingende Bonte vliegenvanger gehoord, waarbij het opviel dat de Bonte vliegenvanger zich over een vrij groot gebied verplaatste. Omdat tijdens de controle van 2 juni niet altijd meteen duidelijk was welke vogelsoort van een bepaalde nestkast gebruik maakte, werden op 4 juni enkele nestkasten vanaf de grond gecontroleerd. Ook de Bonte vliegenvanger werd hierbij nogmaals gecontroleerd. Opvallend hierbij was dat gedurende een half uur het wijfje 16x

met voedsel de nestkast inging. 1 keer werd dit voeren onderbroken door een periode van ca. 5 minuten waarin het wijfje in de nestkast bleef, waarschijnlijk met het doel de jongen op te warmen. Gedurende deze hele waarneemperiode (40 minuten) was er van het mannetje geen spoor te bekennen. Ook op 9 juni werd de nestkast weer vanaf de grond bekeken, maar ook dit keer was er weer geen spoor van het mannetje te bekennen. Het vrouwtje voedde de jongen gedurende dit half uur weer zeer frequent (ca. 15x). De kennelijke afwezigheid van het mannetje is opvallend, omdat het mannetje geacht wordt om samen met het wijfje voor de jongen te zorgen. Op zowel 10 mei als op 2 juni zat het mannetje gedurende lange tijd te zingen. Wellicht dat het mannetje dus na 2 juni is weggetrokken of verongelukt. Nadat tijdens de controle van 7 mei de 3 nestkasten die open bleken te hangen weer werden gesloten, bleken er ook op 2 juni weer 3 nestkasten open te hangen, waardoor ze tijdelijk niet geschikt waren als broedplaats. Het vermoeden bestaat dat bijvoorbeeld eekhoorns in staat zijn de spijker waarmee de kast gesloten wordt gehouden, te verwijderen, en de eventuele inhoud van nesten te consumeren. Hoewel ik niet zo veel problemen heb met eier-etende eekhoorns, lijkt het me toch dat we een beter sluit-systeem zullen moeten toepassen. Als Vogelwerkgroep hoeven we tenslotte toch geen vogels te kweken die als voedsel voor eekhoorns dienen?

Ad van Poppel.

Beheer Abcovense Bosjes / Boterplas

In het kader van het onderzoeken van de mogelijkheden om de Boterplas door Brabants Landschap te laten verwerven, en het beheer van de aangrenzende Abcovense Bosjes over te nemen van het Brabants Landschap, hebben Nico, Twan, Dolf en Ad het gebied op 15 juni bezocht en nogmaals wat mogelijkheden besproken. Een van de vragen die zich aandienen is of de werkgroep in staat is om aan de verplichtingen die overname van het beheer met zich meebrengt te voldoen. Met name waar het gaat om het beheer van de graslanden lijkt dit twijfelachtig te zijn. Mochten we niet in staat zijn om het graslandbeheer over te nemen, dan is het niet voor de hand liggend om wel het beheer van de tussenliggende broekbosjes over te nemen, omdat dit tot te veel versnippering in het beheer kan leiden. Ook lijkt het Brabants Landschap vooralsnog niet erg geïnteresseerd te zijn in verwerving van de Boterplas. Dit in verband met de naar hun mening beperkte ecologische waarden (diepte !) en de mogelijkheid van chemische verontreiniging. Men zou kunnen overwegen om de noordrand van de plas voor extensieve recreatie in te richten, en de zuidrand voor natuurontwikkeling. Twan zal nagaan of er voorwaarden aan de ontgronding zijn gesteld. Verder lijkt het wenselijk dat het pad aan de zuidkant met een slagboom o.i.d. kan worden afgesloten; dit om illegale vuilstort tegen te kunnen gaan.

Ad van Poppel.

BRABANTS DAGBLAD

Oorzaak dood roofvogels steeds vaker de mens

GRONINGEN - Het aantal roofvogels (inclusief uilen) dat vorig jaar door mensen is gedood, is opnieuw toegenomen. Van de 93 dode vogels die het Centraal Diergeneeskundig Instituut (CDI) in 1993 heeft onderzocht, blijken er 66 te zijn vergiftigd, doodgeschoten of anderszins omgebracht.

Het ging om dieren die in Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Flevoland zijn gevonden. De cijfers staan in het jaarverslag van de Werkgroep Roofvogels Noord- en Oost-Nederland.

De werkgroep denkt dat het aantal gedode dieren in werkelijkheid nog veel hoger is, omdat het onderzoek vorig jaar een aantal maanden vrijwel heeft stilgelegd. Van de 34 stuks aas die zijn ingestuurd, bleek 85 procent vergiftigd. Er is een scala aan middelen gebruikt om (roof)vogels en andere dieren te vernietigen.

In tien gevallen werd een jachtgeweer gehanteerd, in twee gevallen een klem.

In het jaarverslag staat een aantal voorbeelden van manieren waarmee vogels zijn gedood. Er is onder meer op visdieven geschoten vanaf een vissersboot bij Rottum en op diverse plaatsen zijn bomen doorgezaagd, waarin nesten met buizerds, haviken en bruine kiekendieven zaten. In Heerenveen ging iemand op de bon die bij de aanleg van een golfbaan een boom met een nest omhaalde. Dat kostte vier jonge haviken het leven.

Vogelstand achteruit door zure regen

HETEREN, vrijdag

De zure regen is er de oorzaak van dat slakken verdwijnen. Het gevolg daarvan is dat ook de vogelstand achteruitgaat. Vogels hebben de kalk van slakkehuizen nodig voor de productie van hun eieren.

Dit blijkt uit een onderzoek van het Centrum voor Terrestrische Oecologie in Heteren, dat behoort tot het Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek.

Enkele jaren geleden constateerde de onderzoekinstelling dat mezen en andere vogelsoorten in bossen op arme zandgronden steeds vaker slechte of zelfs geen eieren legden. De schaal van de gevonden legsels was dun en poreus. De eieren kwamen niet uit als gevolg van uitdroging en schaalbreuk.

Ir. J. Graveland en zijn collega's gingen op zoek naar het hoe en waarom van de slechte eierschalen. Zij kwamen er achter dat de vrouwtjes vlak voor en tij-

dens de leg op zoek gingen naar brokjes kalkrijk materiaal. Onder normale natuurlijke omstandigheden bleken het vooral slakkehuizen te zijn die de vogels gebruikten om in hun kalkbehoefte te voorzien.

Nader onderzoek toonde aan dat de populatie van huisjesslakken in kalkarme gebieden dramatisch achteruit is gegaan. Op sommige plekken zijn ze vrijwel verdwenen. Op kalkrijke gronden is er weinig veranderd. Daar komen nog voldoende slakken voor.

Een proef met kalkbemesting in de Peel liet zien dat dit een gunstige invloed heeft op de voortplanting van slakken.

Roofvogels in Beetsterzwaag dood door gif

Van onze correspondent

URETERP, zaterdag

In het jachtveld bij Beetsterzwaag zijn de afgelopen tijd meermalen vergiftigde roofvogels (buiszders, haviken) aangetroffen. De vergiftiging blijkt uit de sectie die het Centraal Diergeneeskundig Instituut (CDI) in Lelystad op de dieren heeft verricht.

Volgens het CDI betreft het landbouwgif, maar de vogels kunnen dat onmogelijk op akkers hebben binnen gekregen.

Douwe Miedema van het vogelopvangcentrum De Fûgelhelling in Ureterp kreeg de zeldzame roofvogels binnen. Hij verdenkt jagers ervan de dieren met opzet te hebben vergiftigd. „Dat kan bijna niet anders. In hun leefomgeving kunnen de vogels geen gif hebben binnen gekregen. Jagers hebben dikwijls een hekel aan roofvogels die een geduchte concurrent vormen voor dezelfde prooi: konijnen. Ik neem de zaak hoog op.”

Miedema heeft inmiddels de politie gewaarschuwd.

WAARNEMINGEN

De volgende waarnemingen werden voor opname in het waarnemingen-archief ontvangen:

Aalscholver	07-04-1994	6 Loonse- en Drunense Duinen, overvl.	JP
Blauwborst	29-04-1994	3 De Brand	CvL, JS
	09-05-1994	1 Kampina, Groot Goor	JP
	16-05-1994	2 De Brand	VR
Bonte vliegenv.	02-06-1994	1 Brandven, 1 zingend/broedgeval	AvP, SvP
	04-06-1994	1 Brandven, jong. in nestkast voerend	AvP, SvP
Boomleeuwerik	29-04-1994	1 Kampina	RS
	06-05-1994	1 Kampina	RS
Boomvalk	29-04-1994	1 Kampina	RS
	10-05-1994	2 Regte Heide	RB
	19-06-1994	1 Tilburg, Griegstraat	AvP
Bosrietzanger	29-05-1994	1 Boterplas	AvP, SvP
Bosuul	06-04-1994	1 Oisterwijk, Biezenstr./Wildemanstr.	RS
	04-05-1994	1 id.	RS
	10-05-1994	1 id.	RS
	29-04-1994	1 Kampina	RS
	06-05-1994	1 id.	RS
Bruine kiekendief	09-05-1994	1 Kampina	JP
	16-05-1994	1 De Brand-mannetje	VR
Canadese gans	18-05-1994	2 Kampina, Ganzenven	PS
	22-05-1994	4 id.	PS
Dodaars	28-05-1994	7 Kampina, Kattelaarsput. pr. + 5 jong	PS
	02-06-1994	1 Brandven, roepend	AvP, SvP
	04-06-1994	1 Brandven, roepend	AvP, SvP
Fluiter	30-05-1994	1 Geelders	JP
Geoorde fuut	18-05-1994	1 Kampina, Huisvennen	PS
Grasmus	17-05-1994	1 Goirle, 't Ven	RB
Groene specht	27-05-1994	1 Oist. Bosse, Diaconie/Brandven	RS
	04-06-1994	1 id.	AvP, SvP
Groenpootruiter	06-05-1994	15 Kampina (6 foer. + 9 overtrekkend)	RS
Grutto	29-04-1994	1 Kampina, baltsend boven heide	RS
	06-05-1994	2 Kampina	RS
	19-05-1994	6 Logtse Baan	PS
	22-05-1994	6 Kampina, Haarense dijk	PS
Kleine karekiet	29-04-1994	2 De Brand	CvL, JS
Kneu	16-05-1994	1 De Rekken, Dongen	JP
Kuifeend	04-06-1994	2 Brandven, 1 paartje	AvP, SvP
Nachtegaal	29-04-1994	3 De Brand	CvL, JS
	30-05-1994	1 Geelders	JP
Nijlgans	28-05-1994	6 Nemelaer, pr. + 4 jongen, weiland	PS
	01-06-1994	6 Leemkuilen	AvP
	04-06-1994	1 Leemkuilen	SvP, AvP
Oeverzwaluw	29-04-1994	5 Leemkuilen	CvL, JS
	01-06-1994	8 Leemkuilen	AvP
	04-06-1994	12 Leemkuilen	AvP, SvP
Patrijs	22-04-1994	2 Gijzelaar, Oirschot	CvL, JS
Pijlstaart	27-03-1994	4 Kampina, Ganzenven	PS

Rietgors	29-04-1994	5 De Brand	CvL, JS
	16-05-1994	1 De Rekken, Dongen	JP
	29-05-1994	1 De Donge, 's-Gravenmoer	JP
Roodborsttapuit	06-05-1994	1 Kampina, zingend op heide	RS
Slobeend	06-05-1994	2 Kampina	RS
Sperwer	07-04-1994	1 Loonse- en Drunense Duinen	JP
Sprinkhaanrietz.	16-05-1994	1 De Brand	VR
Tapuit	29-04-1994	2 Kampina	RS
	06-05-1994	7 Kampina	RS
Tureluur	29-04-1994	1 Kampina	RS
	06-05-1994	12 Kampina	RS
Waterral	16-05-1994	1 De Brand	VR
Wielewaal	15-05-1994	1 Regte Heide	RB
	18-05-1994	2 Kampina	PS

Waarnemingen en/of ingevulde waarnemingskaarten werden ontvangen van: Roos Backx (RB), Cis van Laarhoven (CvL), Jan Paymans (JP), Ad van Poppel (AvP), Sheila van Poppel (SvP), Victor Retel (VR), Peter Slingerland (PS), Ronald Smulders (RS) en Jo Swaans (JS).

Ad van Poppel.

AKTIVITEITEN-OVERZICHT

dinsdag	28 juni	ledenvergadering
woensdag	17 augustus	bestuursvergadering
dinsdag	30 augustus	ledenvergadering
woensdag	13 september	bestuursvergadering
dinsdag	27 september	ledenvergadering
woensdag	12 oktober	bestuursvergadering
dinsdag	25 oktober	ledenvergadering
woensdag	16 november	bestuursvergadering
dinsdag	29 november	ledenvergadering
woensdag	14 december	bestuursvergadering

Fenologie-onderzoek

Nu het bijna 1 juli is zou ik iedereen die fenologie-waarnemingen heeft bijgehouden willen verzoeken deze, voor zover dat nog niet is gebeurd, op het fenologie-formulier in te vullen, waarna het formulier bij mij kan worden ingeleverd, waarna ik in een van de volgende afleveringen van Peregryn een verslag zal doen verschijnen.

Ad van Poppel.

werkgroep voor vogel- en natuurbescherming midden-brabant

Gerard v.d. Kaa
v. Rijckevorsellaan
17
5062DH Oisterwijk